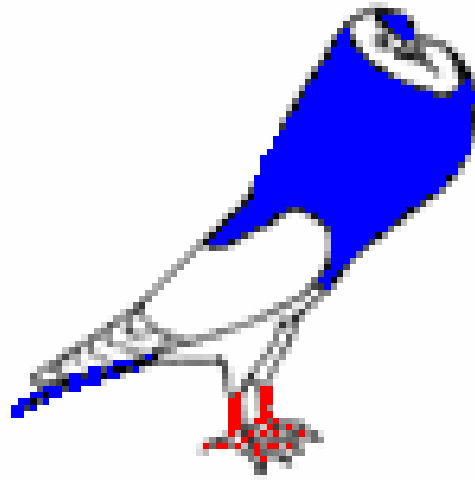

KLUB CHOVATELŮ HOLUBŮ ČESKÝCH STAVÁKŮ

Osnova

- Úvod
- Základní kresby českých staváků
- Celkový vzhled
- Hlava, zobák, oko, obočnice
- Barvy, lesky
- Dotazy
- Závěr

Úvod

- ČS existuje na území ČR nejméně 200 let v mnoha barevných a kresebných rázech
- Vyznačuje se zvláštními letovými vlastnostmi ve volném proletu -stavění, orlování a tleskání křídly
- Původ zřejmě v křížení předchůdců rakovnických kotrláků a západoevropských voláčů
- V r.1924 vznikl Klub chovatelů ČS
- ČS je zařazen v evropském seznamu plemen pod číslem 345
- U ČS se posuzují téměř všechny znaky

• ČESKÝ STAVÁK

- Český stavák (dále jen ČS) existuje na území ČR nejméně 200 let v mnoha barevných a kresebných rázech. V ročence Klubu ČS k 80. výročí klubu z roku 2004 je uvedeno 87 rázů ČS, které většinou již existují, nebo jsou předmětem novošlechtění. ČS je v ČR daleko nejpopulárnějším plemenem holubů a má dlouhodobě téměř „kultovní“ postavení. Většina českých holubářů prošla ve svém holubářském životě obdobím, kdy měli na holubníku ČS a mnoho jich zůstalo jejich chovateli po celý život. Důvodů pro tak neobvyklou oblibu je celá řada: zvláštní letové vlastnosti staváků ve volném proletu (stavění, orlování a tleskání křídly), barvy a lesky kterým jen z části mohou konkurovat jen moravští pštrosi a holubi hýlové, velký temperament a plodnost s dobrou péčí o holoubata, neobvykle působivé kresby a efektní celkový exteriér. ČS není prototypem voliérového voláče, v minulosti, kdy se ještě kladl důraz na užitkové vlastnosti, létal za potravou do polí s ostatními nevolatými užitkovými plemeny. Proto také byl po celá desetiletí příkladem typu „polního voláče“ (v německé literatuře často používaný termín „Feldkröpfer“ nebo „Bauernkröpfer“) s menší volatostí zejména u holubic.
- Vzhledem k tomu, že česká holubářská literatura před první světovou válkou byla málo podrobná a z dnešního pohledu i nevědecká, nejsou k dispozici téměř žádné spolehlivé prameny o vzniku ČS. S jistotou lze konstatovat, že jednotlivé kresby vznikaly na základě regionální oblíbenosti. Tak v Polabí to byli celobarevní a lysí, na Jičínsku sedlatí, ve východních Čechách bělohrotí, na Královéhradecku stříbřití, žluté plaví a mramorovaní (bělouši) a na Hané a v moravské části Slezska tygři.
- První česky psaná kniha o holubech „Holubářství v Čechách“ od Františka Špatného z roku 1862 popisuje ČS jako druh malých, nevolatých holubů. Tento názor se opakuje i v druhé česky psané knize „Holubářství“ od MUDr. Vladimíra Šíra z roku 1886. Barvy a kresby ČS jsou zde popsány jen stroze takto: „dominikáni, strakatí, černí, žlutí, modří, bílí a červení.“ Proto se v otázce původu ČS vždy vyskytovaly jen více či méně pravděpodobné hypotézy. Nejznámější jsou tyto 3 hypotézy: S. Flora (1921) tvrdil, že staváci vznikli z obyčejných modrých polních holubů postupným výběrem, bez použití cizích plemen. Tato teorie je nejméně pravděpodobná. V roce 1923 zveřejnil druhou hypotézu A. Král, šéfredaktor časopisu „Zvířena“. Podle Krále vznikl ČS křížením holandského tleskače se starokmenným voláčem. Nejpravděpodobnější se dnes jeví třetí a poslední hypotéza (Sousedík, 1988), podle které vznikl ČS křížením předchůdců rejdičů rakovnických kotrláků s některými hladkonohými plemeny západoevropských voláčů. Zatímco o existenci holandského tleskače na našem území máme jen ničím nedoloženou zmínku Dr. Lavalla, není nejmenší pochybnost o dlouhodobé existenci rakovnického kotrláka (či jeho předchůdců) ve středních Čechách. Pro tuto hypotézu mluví i velká shoda kresebných rázů ČS a RK včetně vzácně se vyskytující kresby bílých s barevnou lyskou a také skutečnost, že křížení stříbrných sedlatých RK se sedlatými ČS nepřineslo zhoršení letových vlastností ČS – spíše naopak. U obou plemen je také velká podobnost dalších znaků – tvar hlavy, světlý zobák, červená obočnice a perlové oko.
- Chovatelé ČS se začali sdružovat už před první světovou válkou, kdy v roce 1908 vznikl v Chocni klub chovatelů bělohrotých staváků. V roce 1924 vznikl v Praze celostátní Klub chovatelů českých staváků, který sdružoval chovatele z Čech, Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi (dnešní Ukrajina). ČS je také velmi oblíbeným plemenem ve Slovenské republice, kde existuje i speciální klub ČS. V osmdesátých letech minulého století měl Klub ČS přes 600 členů. Klub má regionální uspořádání do osmi oblastních poboček, které každoročně pořádají vlastní regionální speciální výstavy. Na celostátních speciálkách bývá i s prodejní částí okolo 1600 až 2000 českých staváků a okolo padesáti vystavených rázů.
- Významu ČS v ČR odpovídá i bohatá publikační činnost po roce 1920 a zejména po druhé světové válce, která chov ČS velmi poškodila. Klub ČS vydal podrobný výklad standardu ČS v roce 1997 (autoři Fiala, Havrda, Sousedík) a byly vydány také 3 monografie o ČS: Severin Flora – „Český holub stavěcí“ 1921, Vojtěch Mršík – „Český stavák“ 1946 a dvojjazyčná publikace Tomáše Sousedíka „Český stavák a jeho příbuzní“ 2008.
- ČS je zařazen v evropském seznamu plemen pod číslem 345. ČS je velmi náročné plemeno na posuzování. Zatímco u většiny světových plemen se může posuzovatel soustředit na 4 až 5 klíčové znaky, u ČS se posuzují téměř všechny znaky, kromě pernatých ozdob, které ČS nemá. Zvláštní letové vlastnosti na výstavách pochopitelně hodnotit nelze. Klub ČS proto pořádá speciální soutěže v letu, které ovšem zvyhodňují chovatele s dobrými podmínkami pro volný let.
- ČS jako staré plemeno staváků položil v minulosti základy pro vznik dalších plemen staváků, pocházejících ze střední Evropy, konkrétně území dnešní ČR a Slezska. Jsou to starvičtí (chocholatí) staváci (Starwitzer Flügelsteller), štajgři (Steigerkröpfer), polský stavák (hladkohlavý) a německý stavák (Stellerkröpfer).

Kresba – celobarevní

Einfarbig

- Existují v barvě bílé, černé, červené (recesivní), žluté(recesivní), šedočerné, hnědé a izabelové

Kresba – lysí

Mit weißer Schnippe

- Existují v barvě černé, červené (recesivní), žluté (recesivní), modré, modré kapraté, stříbřité, modré mramorované a bělopruhé všech barev (kromě izabel)

Kresba – sedlatí Geganselt

- Existují v barvě černé, červené (recesivní), žluté (recesivní), modré, modré kapraté, stříbrné

Kresba – bělohrotí Weißschwingig

- Existují v barvě černé, červené (recesivní), žluté (recesivní), modré, modré kapraté, stříbřité

Kresba – bělopruzí

Mit weiße Binden

- Existují v barvě černé, červené, žluté, modré (Od i Toy Stencil), izabelové

Kresba – tygr

Getigert

- Existují tmaví, světlí a běloštítní v barvě černé, červené, žluté, modré

Kresba – bílý plamínek

Weißer mit Farben Schnippe

- Plamínek v barvě černé, červené, žluté, modré
- Bílí mohou být *barevnoocasí* - černí, červení, modří
barevnopruzí – žlutí, červení

Kresba – bílí barevnoocasí

Weißer farbschwanz

- Existují černí, modří, červení (recesivní), žlutí (recesivní)
- Mohou být i s kresbou plamínek ve výše uvedených barvách

Kresba – mramorovaní (bělouši)

Marmoriert

- Existují v barvě modré, červeně plavé a žlutě plavé

Kresba – barevnopruzí

Mit farben Bindig

- Existují černopruzí modří, stříbřití, červeně plaví a žlutě plaví
- Existují i bezpruzí ve stejných barvách

Kresba – kapratí

Gehämmert

- Existují modří sedlatí, modří, červeně plaví a žlutě plaví
- Mohou být zároveň i bělohrotí a lysí

Ostatní rázy

Andere Zeichnug

- Běloštítní a šupinatí štítníci v černé, modré, červené a žluté
- Bílí červenopruzí a žlutopruzí (obojí s perlovýma očima)

Hlava, zobák, oko, obočnice

Kopf, Schnabel, Augen, Rand

- Poměrně vysoko klenutá, čelo širší a poměrně strmé, temeno mírně zploštělé, záhlaví dobře zakulacené
- Zobák středně dlouhý, poměrně široce nasazený, zásadně světlý
- Ozobí jemné a bílé
- Oko perlové, lehce prokrvené, bílí a sedlatí mají oči tmavé
- Obočnice červené, výrazné, hladké

Ostatní znaky

Andere Merkmale

- Délka těla 38-40 cm
- Sklon trupu pod úhlem 45°
- Krk poměrně dlouhý
- Vole hruškovitého tvaru mírně podvázané
- Křídla kratší o cca 2 cm než ocas
- Ocas úzký, 12 per, nedotýká se země
- Nohy střední výšky, neopeřené, červené
- Opeření hladké spíše kratší, husté a dobře přiléhající

Barvy, lesky

Farben und Glanz

- U všech rázů požadujeme čistou, sytou a rovnoměrně rozloženou barvu
- Lesk je požadován vždy specifický pro každou barvu
- ČS patří k nejprošlechtěnějším plemenům v barvě, lesku a svitu

Lesk červené (recesivní) barvy

rot Farbe - Glanz

Vpravo požadovaný lesk a
struktura peří

Rechts: sehr gute
Federstruktur und blau –
violett – grüner Glanz

Vlevo vadný lesk na
struktuře opeření

Links: schlechte
Federstruktur und
mangelhafter Glanz

Lesk červené (recesivní) barvy

rot Farbe - Glanz

Lesk modré barvy

Farben blau - Glanz

Nahoře: vadný fialový lesk
na hrubší struktuře
opeření

Oben: schlechte
Federstruktur und
mangelhafter Glanz

Dole: správný modrozelený
lesk na hrubší struktuře
opeření

Unten: schlechte
Federstruktur und gut
blau – grüner Glanz

Lesk černé barvy

schwarz Farbe - Glanz

Vpravo: správný
modrozelený lesk

Rechts: sehr gute
Federstruktur und gut
blau – grüner Glanz

Vlevo: hrubě vadný lesk bez
zelené i modré složky,
chybí svit

Links: schlechte
Federstruktur und
mangelhafter Glanz

Doporučovaný způsob přepravy českých staváků

Dotazy

Die Diskussion